

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre", i Heiberg, Johanne Luise: *Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 433. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr08val-shoot-idm140470726929296/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

tensens Mening S. 205. 18. At Fru Heiberg gav Lady Macbeth en Stuel, for hvilken der trods alt fandtes en Udvej til Frelse gennem Angeren og Nøden, hænger usædvanlig tæt sammen med hendes Ændring af Slutningen i „Kongemædne“. Sml. III, 192, 17 f. og Neiiendam, 149.

106, *I. 2, en lille ... Skitse* : Sml. Helena Nybloms afvigende Fortælling af denne Skitzes Oprindelse, Livsminder (1923), 172.

107, *L. 21. Hr. Hoedt, hvide forsam!* : Clemens Petersen kritiserede Hoedts læstetættelse som skruet og med direkte Hentydning til, at han havde faaet sin Fornæmnd (Overskou) „sparket paa Bønen“, at Wiehe, som hans Spil fik stor Anerkendelse, sfagde Fodrel., da han „hverken holdt eller leste Simulablude“. Sml. FødreI, ¹⁷¹/₁₇₁, ¹⁷¹/₁₇₁, 1860. Neiiendam: Michael Wiehe og Frederik Hoedt. (1920), 75 ff.

108, *L. 1. Goethe fortæller*: Citatet er ikke fundet. — *L. 14. Frederik den Syvende havde ægtet Grevinde Danner* : Vietsen fandt Sted ¹¹/₁₁, 1850 i Frederiksberg Slotskirke. Omkring 1860 næsede Uviljen mod hende og Berling Højdepunktet, og den fik ikke mindst Udtryk i Casino, hvor Erik Bøgh fra ¹¹/₁₁, 1859 hver Aften opførte „Grevinden og hendes Sækkedebarn“, der vel handlede om Madame Dubarry, men som blev opfattet — hvilket ogsaa var Hensigten — som en Persiflage mod Grevinde Danner. Sml. Neiiendam: Casinos Oprindelse. (1923), 40 ff. — *L. 19. Frederiksberg Slot brændte* ¹¹/₁₁, 1859, og de Nationalliberals Organ Dagbl. benyttede denne Ulykke, hvor mange kunstneriske og historiske Værdier gik tabt, til yderligere Angreb paa det Berling-Danner'ske Regimene. Redaktionen mente, at „Kongens Abdikation na betragledes som en mindre følelig Ulykke, end den for nogle Aar tilbage ansaaes for at være“, og i Digtet „Frederiksberg“ hed det:

„Lad Ormens Kyh ei hænge!
Lad det ei stige fra Ormegeaerd,
og lad det ei frækt derinde
ndspyde sja Fæder, hvor Thronen staaer
og plette hvert hæderligt Minde!“

Sml. Dagbl. ¹¹/₁₁, ¹¹/₁₁, 1859. C. K. F. Møllbech udtrykte den samme Tanke i sit Digt „Frederiksberg“: „Brænd Pletten ud af Danmarks Riges Vaaben“: sml. hans Saml. Digte (1879), 231. — *L. 24. hendes intrigante Klage* : Grevinde Danners og Berlings Indflydelse paa Kongen var en Magtfaktor, som enhver Minister usatte regne med. Deres Medvirkning ved Amtmand Rotwitts Overtagelse af Regeringen, efter at Ministeriet Hall ikke havde kunnet faa Berling fjernet, var en Kendsgerning, der vakte stor Harm i de nationalliberale Kredse, Sml. N. Neergaard: Under Jaaigrundloven II (1916), 337—46. — *L. 27. Frederik VII's Ven og Privatsekretær*, Bogtrykker Carl Berling (1812—71) var Chef for Civilisten og Ejer af Berlingske Tidende. Han var Fader til Grevinde Danners Søn. Kort efter Slotsbranden, under hvilken han ved et Fald blev Invalid, bragte man Folketæmningerne de: Offer at lade ham

træde tilbage fra alle sine Hofstillinger. Dermed var hans politiske Indflydelse afsluttet. — *L. 31. Ministeriet Rotwitt—Blissen Fineske* : Folketingets Formand, Amtmand C. E. Rotwitt (1812—60) dannede sit Ministerium ^{21/2} 1859 med Baron C. F. A. B. Blissen Fineske som Udeærigsminister. Ministeriets Levetid blev kun kort, idet Konejlspræsidenten ^{1/2} 1860 pludselig døde, ramt af et Hjerteslag. — *L. 36. en offentlig Demonstration* : Den skulde være en Art Fortsettelse af de ret ordartede Gadeoptøjer, som ved Nytaarsid 1860 fandt Sted uden for Christiansborg, hvor en Folkehob raabte „Leve Kongen“ og „Ned med Grævinden“. Til de Deputationer, der udtalte Misbilligelse af Urolighederne, svarede Kongen: „Jeg ønsker enhver god Undersaats Frihed og Fred ved hans Arne; men disse Goder maa Kongen ogsaa have for sig.“ Sm. Flyvepost. ^{13/2} 1860. Hist. Meddelelser om Kbh. II (1916), 345—79.

109. *L. 3. Konferensraad C. J. C. Brastrup* (1789—1870) var 1845—63 Politidirektør i Kbh. — *L. 18. Publikum (kom) i Stemning* : I Tiedel. ^{21/2} 1860 skildrede Clemens Petersen Forskellen mellem Fru Nielsens og Fru Heibergs Spil som Lady Macbeth; medens den første forvandede ved sin djævelske Forhærdelse, var den anden en Lidende, der rædte, og for hvem en Forsoning „ikke blot var mulig, men endogsaa retferdig“. — *L. 22. Nielsen syg* : N. P. Nielsen optraadte sidste Gang ^{24/2} 1860 og døde ^{21/2} a. A. „efter store Lidelser“. Se Bevl. Tid. ^{21/2} 1860. — *L. 29. de betydeligste Roller* : Foruden Lady Teuzle og Lady Macbeth spillede Fru Heiberg i Sæsonen 1859—60 Lucretia i „Den Vægelsindede“ og Monseel Harus i „Tilfældet har Ret“. Ialt optraadte hun 40 Gange i 10 forskellige Roller.

111. *L. 20. den forfærdelige Ole* : Fru Heiberg fortalte om Ole: Bodridler under et Selskab, som Heiberg holdt paa Bondstrup ^{24/2} 1860; sm. Helgen Stemann: F. Meldahl og hans Venner III (1929), 110—12. I den unge Fru Meldahls Øjne var Heiberg da „en gammel støvet Mand“, men trods sin Sygdom meget maaned.

112. *L. 37. Bispinde Martensen med sine tre Børn* : Den senere Literaturhistoriker Julius Martensen (1839—1910) og Anns Maria (1841—88), 1865 g. m. Juristen Florian Farsø (1828—1916), var Børn af Biskoppens første Hustru; Josepha Martensen (1854—1924) var Datter af hans anden Hustru. Sm. Note til II, 283, 5.

113. *L. 30. en „Følelseshuespillerinde“* : Anna Nielsen havde spillet Rollen i 1836.

114. *L. 6. Historikeren, Professor Frederik Schierens* (1816—82) Afhandling: „James Hepburn, Jarl af Bothwell, hans Anholdelse i Norge og Fængselsliv i Danmark“ er første Gang trykt 1863 i Historisk Tidsskrift, 3. R., II, senere i ændret Form i hans „Nyere historiske Studier“ I (1875). Fru Heibergs Citat er en fri Gengivelse af en begge Steder enslydende Passus (henholdsvis S. 471 og 167) om, at Dronningen paa Lordernes Opmantringer om at stille sig fra sin Følelsesle svarede: „Jeg vil ikke, at I gjøre Noget, hvorved vor Ære og Samvittighed kunde plettes.“ — *L. 31. en Morderke* : I. Akt, 1. Sc. af „Maria Stuart“: